

**Тірі қалудың 6 ережесі.
Мектептегі қарулы шабуыл
кезінде өзін қалай ұстау керек**

* Өзіне назар аудартпаңыз.

* Мектепте қару қолданған жасөспірім басқаларды өлтіруге келді және өзінде өлтіруге мүмкін. Оның жоғалтатын ештеңесі жоқ, сондықтан оны қазіргі уақытта өзін-өзі сақтау, өзін-өзі бақылау және ақыл-ой инстинктінен айырылған адам ретінде қабылдау керек.

Достық қарым-қатынас немесе тіпті достық енді оған маңызды емес.

Шабуылдаушымен келіссөздер жүргізуге және жалпы сөйлесуге тырысудың қажеті жоқ. Балаға мұндай жағдайда оның алдында «бөтен» қауіпті адам тұрғанын түсіндіріңіз.

- онымен байланысу, оның көзіне қарау, дауласу және жалпы қандай да бір түрде арандатудың қажеті жоқ. Көзге түспеу, кенет қозғалыстар жасамау, шабуылдаушының талаптарын орындау және мүмкіндігінше төмен тұру - еденге отыру немесе жату маңызды.

Жалғыз әрекет етіңіз

Жасөспірімдер табындық сезіміне бейім және төтенше жағдайда көбінесе көшбасшыларға назар аударады немесе "басқалар сияқты" әрекет етеді. Балаға алғашқы секундтарда қашып кету немесе жасыру негізінен тез ойланатын жалғыздықтан болатынын түсіндіріңіз. "Бәріміз бірге жүгірейік" немесе "біз қарсы тұрайық" сияқты ойлардан зардап шеккендердің қатарында болу мүмкіндігін арттырады. Егер бір топ жасөспірімдер күрт қимыл жасай бастаса, шабуылшы қару қолданатыны сөзсіз.

Жағдайды бағалаңыз және тактиканы таңдаңыз

Қарулы шабуыл жағдайында қимылсыздық жағдайына түсу өте оңай, бірақ сіз тартынбаңыз. Есеп бірнеше секундқа созылады. Қорқынышқа қарамастан, бала жиналып, қалай әрекет ету керектігін түсінуі керек: жүгіру, жасыру немесе күресу.

Егер шабуылдаушыда атыс қаруы болса, онда бірінші кезекте еденге отыру немесе жату керек. Сондықтан бала өрт сызығынан, кездейсоқ атудан төмен болады. Содан кейін сіз бөлмеден кету мүмкіндігін ойластыруыңыз керек. Егер шығу жолы жақын болса – шабуылшының көру өрісінен қалдырмай, есікке қарай жүру. Егер шабуылдаушы балаға арқасымен тұрса немесе көңілі басқа жаққа ауытқыса, шығуға еңкейіп немесе ирек жолмен жүгіруге болады. Егер қашып кету мүмкін емес болса, сіз үстелдің немесе үстелдің астында, шкафта немесе сөрелер арасында жасыруға немесе тосқауыл болатын жерге тығылу керек. Баланың міндеті- шабуылдаушының назарын аудартпау және терезелер, есіктер, бөлменің ортасында ату аймағында отырмау, шабуыл болған жағдайда сіз оқтардан зардап шегуіңіз мүмкін.

Егер бала атқышпен бір бөлмеде болса-бұл ең күтпеген нұсқа. Қашып кетуге тырысу нашар аяқталуы мүмкін. Атқышқа шабуыл жасаудың мағынасы бар, егер құрбандар бар болса және бала келесі құрбан болуы мүмкін жағдайда. Содан кейін сіз шабуылдаушымен сабырлы дауыспен сөйлесе аласыз және оның аяғының астына немесе үстіне шабуыл жасауға болады, қолыңызды мүмкіндігінше жоғары қарумен көтеруге тырыса аласыз. Бірақ бұл ең төтенше жағдай. Егер шабуылшы оң қол болса және бала әлі де жүгіруді ойласа, солға қарай жүгірсін.

Егер шабуылдаушының суық қаруы болса, онда көп нәрсе оның, баланың және шығудың қашықтығына байланысты. Егер шығу жақын болса, тәуекелге барып, қашып кету керек. Егер жоқ болса, басқа шешімдерді іздеген дұрыс.

* ОБЖ курсынан ережелерді білу

* Баламен бірге қауіпсіздік негіздерін және тіршілік әрекеттерін оқу. Ол қолға түскенде не істеу керектігін білуі керек , кепілге алынғандар, жарақат алғанда қанды қалай тоқтату керек, өрт пен түтін кезінде өзін қалай ұстау керектігін ,дүрбелеңге түспеу және көпшіліктен қалай шығу керек, екі-төрт метр биіктіктен қалай дұрыс секіруді білуі керек. Өзін-өзі қорғаудың бірнеше сабағын алу артық болмайды.

* Өрт болған жағдайда бетке бетперде қолдану.

* Егер шабуылшы өртеуді ұйымдастырса, мүмкіндігінше төмен тұру керек, таяз және киім арқылы тыныс алу керек. Бетіңізге бетперденің кез-келген түрін жасаңыз. Бұл үшін футболка, шарф, колготки, тіпті шұлық қолайлы. Егер сұйықтық болса, матаны сулау керек (несеп қарапайым суға қарағанда әлдеқайда жақсы сүзгі екенін ұмытпаңыз). Егер бала түтіннің, газдың, кез-келген оғаш иістің иісін сезсе немесе басқалардың жөтелін естісе , бір секунд жоғалтпай оған бетперде қолдану керек - бұл ес-түссіз қалуға және қашуға көмектеседі.

- Сыныптастарының мінез-құлқын елеусіз қалдырмаңыз
  - Балаға, таныстары мен сыныптастарының сөзіне, жүріс-тұрысына мұқият болу керектігін түсіндіріңіз. Өз-өзіне қол жұмсау туралы және тіпті мектеппен зорлық-зомбылық туралы ойлар көптеген жасөспірімдердің ойына келуі мүмкін, бірақ егер баланың айналасындағы біреу бұл туралы үнемі, тіпті әзілдесіп түрде сөйлесе, сонымен бірге өзін дұрыс емес және ашуланған болса, сіз жанжалға түспеуіңіз -бұл туралы ата-анаңызға, мұғалімдеріңізге және достарыңызға айту керек .
- Мүмкін бұл болатын қайғылы жағдайдың алдын алысыз.